

УДК 78 : 78.071.1 : 78.071.2 : 787.61
DOI 10.32461/2226-3209.3.2025.344420

Цитування:

Дутчак В. Г., Стрижиборода П. В. Засади універсализму творчості Штепана Рака (до 80-річного ювілею з дня народження). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2025. № 3. С. 225–230.

Dutchak V., Stryzhyboroda P. (2025). Principles of Universalism in the Artistic Work of Štěpán Rak (On the Occasion of his 80th Birth Anniversary). *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 3, 225–230 [in Ukrainian].

Дутчак Віолетта Григорівна,
доктор мистецтвознавства, професор,
завідувачка кафедри музичної україністики
та народно-інструментального мистецтва
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
<https://orcid.org/0000-0001-6050-4698>

Стрижиборода Петро Володимирович,
аспірант Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
<https://orcid.org/0000-0002-7749-1931>

ЗАСАДИ УНІВЕРСАЛІЗМУ ТВОРЧОСТІ ШТЕПАНА РАКА (ДО 80-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

Мету статті становить аналіз векторів діяльності видатного чеського гітариста українського походження Штепана Рака (Чехія) крізь призму засад творчого універсализму. Його різножанрова композиторська спадщина, багаторічний виконавський досвід та педагогічна практика не лише тісно взаємодіють, але дозволили сформувати авторський феномен митця в сучасному гітарному мистецтві. Стаття приурочена до 80-ліття від дня народження Ш. Рака. Основними **методологічними підходами і методами** дослідженнями виступають – історичний, аксіологічний, феноменологічний, музикознавчий та культурологічний підходи, а також методи синтезу й аналізу, порівняння. **Наукову новизну** становить введення до наукового обігу українського мистецтвознавства синергійних проявів творчості митця. **Висновки.** Універсализм Штепана Рака проявляється в його синергійному функціонуванні як композитора, виконавця, педагога, редактора старовинної музики, фотографа, сценариста і навіть музичного терапевта. Такий багатовимірний підхід робить його творчість універсальною за змістом і доступною різним типам аудиторій. Універсализм творчості – здатність митця охоплювати у своїй діяльності широкий спектр художніх форм, жанрів, тем і способів вираження, не обмежуючись лише однією спеціалізацією або стилем. Такий підхід передбачає глибоку інтеграцію різних видів мистецтва (музики, літератури, театру, візуального мистецтва), культурних контекстів, а також поєднання естетичних, духовних і соціальних смислів. Основними його проявами постають багатожанровість і багатоформатність композиторської творчості, міждисциплінарність – взаємодія компонування, виконавства, педагогіки, міжкультурна інтеграція – у формуванні цілісного універсального за звучанням музичного мистецтва. Універсализм митця передбачає глибинні соціальні, духовні та філософські смисли, здатність говорити з різними аудиторіями, бути зрозумілим у глобальному мистецькому просторі.

Ключові слова: Штепан Рак, гітарне мистецтво, музичне виконавство, гітарна творчість, універсализм творчої діяльності, синергія творчості, композиторська творчість, педагогічна майстерність.

Dutchak Violetta, Doctor of Arts Studies, Professor, Head of the Department of Musical Ukrainian Studies and Folk-Instrumental Art, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University; Stryzhyboroda Petro, PhD Student, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

Principles of Universalism in the Artistic Work of Štěpán Rak (On the Occasion of his 80th Birth Anniversary)

The purpose of the article is to analyse the main directions of activity of the outstanding Czech guitarist of Ukrainian origin Štěpán Rak (Czech Republic) through the lens of the principles of creative universalism. His diverse compositional legacy, long-term performance experience, and teaching practice not only closely interact but have also shaped the artist's unique authorial phenomenon in contemporary guitar art. The article is dedicated to the 80th anniversary of Š. Rak's birth. The main **methodological approaches** used in this research include historical, axiological, phenomenological, musicological, and cultural studies approaches, as well as methods of synthesis, analysis, and comparison. **The scientific novelty** lies in the introduction of the synergistic manifestations of the artist's work into the field of Ukrainian art studies. **Conclusions.** The universalism of Štěpán Rak is manifested in his synergistic activity as a composer, performer, teacher, editor of early music, photographer, scriptwriter, and even music

therapist. This multidimensional approach renders his creativity universally meaningful and accessible to various types of audiences. Creative universalism refers to the artist's ability to encompass a wide range of artistic forms, genres, themes, and means of expression, without limiting oneself to a single specialization or style. This approach implies a deep integration of different kinds of art (music, literature, theatre, visual art), cultural contexts, and the combination of aesthetic, spiritual, and social meanings. Its main manifestations include the multi-genre and multi-format nature of his compositional work; interdisciplinarity – the interaction of composition, performance, and pedagogy; and intercultural integration – shaping a holistic musical art with universal resonance. The artist's universalism involves deep social, spiritual, and philosophical meanings, as well as the ability to communicate with different audiences and remain comprehensible in the global artistic space.

Keywords: Štěpán Rak, guitar art, musical performance, guitar creativity, universalism of artistic activity, synergy of creativity, compositional work, pedagogical mastery.

Актуальність теми дослідження. Багатовекторність й універсальність діяльності видатного чеського митця українського походження Штепана Рака (1945 р.н.) засвідчується різними напрямками: сольним виконавством, композиторською й аранжувальною творчістю, педагогічними й методичними рекомендаціями та ін. Саме взаємодія таланту митця у гітарних сферах – виконавства і компонування, зумовила формування оригінальної авторської методики техніки гри на гітарі, що втілена у широкій тематичі і стилістиці виконуваних ним творів, потужній авторській педагогічній школі, що вирізняється у сучасному гітарному світі. Це засвідчує виразні риси творчого універсальності Ш. Рака.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Гітарне мистецтво у його різноманітних проявах – інструмента і його історичних модифікацій, композиторської творчості, сольного й ансамблевого виконавства, педагогічно-методичних особливостей – постійно перебувають в об'єктиві вивчення багатьох дослідників, як в Україні, так у світі. Серед українських мистецтвознавців ця тематика актуалізована у працях Ф. Берната, В. Доценка, С. Жовніра, Т. Іваннікова, О. Кригіна, М. Михайленка, Є. Мошака, Ю. Ніколаєвської, В. Ткаченко та ін. Пропонована стаття, з однієї сторони, продовжує попередні наукові напрацювання авторів [2–3; 10–12], а з іншої – пропонує синтезований розгляд творчості митця, її аналіз з позиції засад універсальності, основи аналізу якого опираються на концепції В. Батанова [1], О. Коменди [4], І. Коновалової [5], Ю. Москвічової [6]. Основою узагальнень також постали особисті матеріали Ш. Рака – його інтерв'ю та публікації [8–9; 14].

Мета статті – аналіз векторів діяльності Штепана Рака (Чехія) крізь призму засад творчого універсальності, введення до наукового обігу українського мистецтвознавства синергійних проявів його творчості. Основними методологічними підходами і

методами дослідженнями виступають – історично-хронологічний, феноменологічний, синтезу й аналізу, порівняння.

Виклад основного матеріалу. Штепан Рак – українець за походженням (народився 8 серпня 1945 р. у м. Хуст на Закарпатті), випускник класу гітари Празької школи витончених мистецтв та Празької консерваторії (1970), Празької академії мистецтв з композиції (1975). Педагогічний досвід він набував упродовж 1975–1980 рр. у консерваторії Jyväskylä (Фінляндія). У цей же період він активно розвивається як виконавець (концерти, записи альбомів), пробує навчально-методичні узагальнення та композиторські експерименти. З 80-х рр. Ш. Рак активно концертує і виступає з лекціями в багатьох навчальних закладах усього світу (Австралія, Великобританія, Канада, Німеччина, Нова Зеландія, ПАР, США, Фінляндія, Швеція). У 1982 р. Штепан Рак був удостоєний честі стати першим викладачем гітари у Празькій Академії витончених мистецтв. Його концертно-виконавська, композиторська, викладацька діяльність продовжується і досі в Чехії (у Празі, Остраві та ін.). В останнє десятиліття Ш. Рак активно співпрацює з українськими закладами освіти, зокрема з Харківським національним університетом мистецтв ім. І. Котляревського, де виступав з практичними семінарами, працював у складі журі міжнародних конкурсів [3].

Багатогранна діяльність Штепана Рака засвідчує виразні риси творчого універсальності. Загалом, універсальність – відоме поняття ще з давніх часів. Для музичного фаху він передбачає синтезування декількох напрямів діяльності, серед яких пріоритетними є *композиторський* – створення авторських композицій, обробок, аранжувань для власного використання та для учнів чи послідовників, і *виконавський* – сольний як інструменталіста чи вокаліста, учасника колективу – ансамблю, оркестру, хору, диригента колективу, а також звукозаписну діяльність – або ж суміщення

окремих чи всіх перелічених видів [2]. Також паралельно до вищезгаданих можуть бути складовими творчості такі напрями як *конструкторський* (виготовлення та ремонт інструментарію); *педагогічний та методичний* (навчання та формування методик гри); *науково-дослідницький та публіцистичний* (видання наукових статей, монографій та пресових публікацій); *адміністративно-організаційний* (керівництво навчальними інституціями, осередками, управління колективами, виданнями); *менеджерсько-організаційний* (підготовка концертної, звукозаписної, видавничих, наукових та фестивальних заходів) та ін. [2].

Творчий універсализм або універсализм творчої особистості передбачають не лише синтезування видів, синергію напрямів діяльності, а беззаперечність вагомості тих здобутків, що визнаються суспільством, здійснюють вплив у своїй галузі знань, зумовлюють нові тенденції. Проблематика дослідження теорії й практики творчого універсализму лежить на перетині психології, філософії, соціології, культурології, а також теорії та історії мистецтва, науки, технологій. Творчий універсализм часто ототожнюють з масштабністю діяльності особистості «ренесансного типу [2]. Для вивчення творчої особистості слід застосовувати комплексно-системний підхід відповідно до аспектів соціального походження і вроджених здібностей (талантів); історичних і часових етапів життєтворчості; освітнього і виховного рівнів (зокрема самоосвіти, комунікації у професійному середовищі); внутрішні мотивації до дії та зовнішні (соціокультурні, політично-ідеологічні, естетичні) фактори впливу. Не менш важливими постають сфери буття (самореалізації) творчої особистості – мистецтво, наука, освіта, релігія, політика, технології тощо.

Формування засад творчої діяльності (згідно багатофакторної моделі творчості Г. Ю. Айзенка) зумовлюється також на рівні впливу когнітивних чинників (інтелектуальні здібності, теоретичні знання, практичні вміння, особливі таланти); чинників оточення (сімейні, освітні, політико-релігійні, культурні, соціально-економічні впливи); особистісних чинників (внутрішня мотивація, впевненість і воля, нонконформізм і креативність) [2].

Доктор мистецтвознавства О. Коменда визначає діяльнісний універсализм (на основі теорії особистості О. Леонтьєва, використаної в різних галузях гуманітарного знання), через деталізовану методику пізнання творчої

особистості. Серед чинників такого пізнання: аспекти мотиваційно-діяльнісної сфери універсальної творчої особистості в історично-процесуальній протяжності, дослідження ієрархії мотивів і видів діяльності (провідні, допоміжні, смислотворчі, операціональні й ін.), системних зв'язків між ними на основі тематики творчості, аксіологічних та стильових показників, їхньої загальної конфігурації, врахування рубіжних, кризових моментів творчого розвитку [5, 77–81]. О. Коменда також пропонує таку диференціацію діяльності музикантів-універсалів: *універсал-композитор, універсал-виконавець, універсал-музикознавець, універсал-громадський діяч, універсал-педагог* (як видова провідна діяльність в структурі універсальної творчої особистості), *шостий – класичний універсал* [5, 382–385].

Розглядаючи творчу постать Ш. Рака як класичного універсала, спостерігаємо спільні тематичні лінії в композиторській та виконавській творчості, пізнавально-філософські підходи у музичній інтерпретації, єдиний культурно-ціннісний та виховний потенціал виконавської та педагогічної творчості митця. Його сучасники відзначали специфіку синтезу композиторських засобів і віртуозно-інтерпретаційного виконавства, що зближує творчість Ш. Рака з видатними попередниками XIX і XX ст. – Нікколо Паганіні, Агустіна Барріоса. І хоча багато інтерпретаторів вважає, що композиції Ш. Рака досить складні для виконання, проте зацікавленість до його прийомів гри та розширення можливостей гітари постійно зростає. Це засвідчують численні концертні тури і майстер-класи митця. Особливе звучання гітари у руках Штепана Рака створює ілюзію ансамблю кількох інструментів, що забезпечується не лише його володінням інструментом, але й глибокими знаннями методики гри [12].

Важливим проявом універсализму творчості митця є його зацікавлення до міжвидових форм репрезентації гітари. Його довголітній друг і сценічний партнер, актор Альфред Стрейчек зауважує про унікальний талант Штепана Рака як імпровізатора, як митця з яскравою образною уявою: «Музика Штепана завжди унікальна, чутлива і сугестивна. Це також стосується його власної авторської інтерпретації. Творчість Штепана Рака завжди жива, і він, як композитор і виконавець, завжди в русі» [13].

У його композиторській спадщині спостерігаємо не лише захоплення гітарою, але

й камерно-інструментальною, камерно-вокальною, симфонічною творчістю. Проте саме у гітарних композиціях спостерігається багатство його образного мислення та розмаїття репрезентації національних культур. Цьому сприяла багатогранність захоплення митця, його широка ерудиція, захоплення літературою, театром, фотографією, астрологією, психологією тощо.

Композитор особисто зазначав про комбіновану методику творчості – нотна фіксація (письмо) та імпровізація: «Я поєдную обидва методи. Дещо імпровізація, дещо пишу буквально за столом, ідея в голові, лише потім я беру гітару і намагаюся на ній зіграти. Але я йду від одного до іншого. У мене немає єдиної системи компонування» [8].

Особливою інспірацією композиторської творчості митця стали подорожі до різних країн – Австралії, Іспанії, Китаю, Монголії, Фінляндії, Японії [10]. У назвах творів Штепана Рака вже можна помітити посилання на певні географічні місцевості та фольклорні жанри. Хоча в його музиці практично немає прямих цитат, вона легко впізнається завдяки характерній етнічній стилістиці – ладово-мелодичним рисам, ритмічним малюнкам, типових для народної пісенної й танцювальної традиції. Серед них – «Хора – румунський танець» (1971), «Мавританський танець» (1971), «Спогад про Прагу» (1975), «Чеський хорал» (1978), соната «Моравія» для віолончелі та гітари (1981), «Чеські казки» (1982), «Площа гітари» для гітари і маримби (1983), «З центральної Австралії» для струнного квартету і гітари (1993), «Павана» (1997), «Повітря Богемії» (1998), «Ієронім Босх» (1998), сюїти «Terra Australia» (1994), «Хвала чаю» (2005), «Мій дім» (2018) [10]. Сольні композиції Ш. Рака невід’ємні від його виконавської творчості, а ансамблеві переважно написані в орієнтації на конкретних виконавців.

Водночас важливим джерелом натхнення для композитора стала класична література – поезія, проза, філософські та релігійні тексти, що знайшло втілення в його сольних і камерних композиціях, часто сповнених символічною образністю. Прикладами постають сольні і камерно-ансамблеві твори Ш. Рака: «Площа гітари» (1971), «Хіросіма» (1973), «Пам’ятки Іліади» (1973) та «Джордано Бруно» (1982) для флейти й гітари, «Одіссея» для флейти, маримби й гітари (1982), цикл «20 000 лье під водою» (2000), «Сумна пісня для Есмеральди» та «Рондо для Дон Кіхота» з сюїти «NEVER GIVE UP» – «Ніколи не

здавайся» (2022). Літературна спадщина Гомера, Ф. Г. Лорки, В. Гюго, М. Сервантеса, Ж. Верна знайшла оригінальне музично-інструментальне осмислення у творчості Ш. Рака.

Штепан Рак по-новому трактує функцію гітари, виходячи за межі її традиційного розуміння як суто сольного чи ансамблевого інструмента. У його творчості гітара постає також як інструмент супроводу до художнього слова й вокалу, що дало поштовх до створення мелодекламацій і літературно-музичних композицій. У таких творах саме гітара виконує роль провідника музичних образів, а мовленнєвий чи поетичний текст допомагає їм набутися більш конкретного, змістовно виразного звучання. У цьому контексті слід відзначити такі композиції як «Лист Павла до коринтян» (1996), «Біблійна медитація» (1998) та «Воістину кажу вам» (2003).

Важливою складовою його універсалізму постає власна унікальна методика гри. Щоб подовжити звучання звуку на гітарі, він використовує вібрато й змінює положення руки. Тремоло, яке Ш. Рак удосконалив до рівня «гітарного смичка», надає грі ефект хорового чи оркестрового звучання. «Тремоло Рака» ґрунтується на чергуванні пальців, включно з великим, і дозволяє грати одночасно в різній динаміці. Ці ж принципи увійшли до його педагогічної методики. Він навчає своїх учнів керувати динамікою кожного пальця окремо, а також поєднувати роботу правої й лівої руки для багатоголосся [12].

Універсалізм діяльності Ш. Рака доповнюється не лише проявами композиторської, виконавської та педагогічної творчості, він також виступає як режисер і організатор, створюючи мистецькі проєкти, які звучать у костелах, замках, музеях та історичних пам’ятках. Це дозволяє синтезувати знакові коди архітектури і музики, створювати особливу стильову атмосферу. Важливо, що Штепан Рак захоплений і фотографією, тобто об’ємно оцінює сценічні ракурси виступів, надає концертам перформативних форм.

Окремі твори митець виконує у дуєті з сином Яном-Матеєм або спільно з відомими чеськими виконавцями, зокрема мецо-сопрано Дагмар Пецковою чи оркестром «Вагоссо *sempre giovane*». Його нові проєкти, як-от сюїта «Жива вода», написана в період пандемії, або цикл «ANTARCTICA», створений у співпраці з режисером і полярником Петром Горкою – поєднують музику, текст і візуальні

образи, створюючи синестетичний ефект [11].

Для Рака важливе відчуття особливого духу місця, тобто *genius loci* — він надає перевагу виступам у сакральних просторах Чехії, Моравії та місцях паломництва. Паралельно з композиторською діяльністю Рак редагує старовинні твори епох бароко, Відродження й класицизму. Під час повномасштабної війни Росії проти України (з 2022 р.) Ш. Рак регулярно виступає з музичними присвятами Україні, імпровізуючи на відомі мелодії, зокрема на тему «Реве та стогне Дніпр широкий» (знаковий для України твір та чіткі асоціації з творчістю Т. Шевченка).

Висновки. Універсалізм Штепана Рака виявляється у його багатогранній діяльності: він одночасно виступає як композитор, виконавець, педагог, дослідник і редактор старовинної музики, фотограф, автор сценаріїв і навіть практикує музику як терапевтичний засіб. Завдяки такій різноплановості його мистецтво є змістовно багатим і зрозумілим для широкого кола слухачів.

Під універсалізмом творчості мається на увазі здатність охоплювати різні художні напрями, жанри, теми й форми самовираження, не замикаючись на одному стилі чи напрямі. Це передбачає глибоке поєднання різних мистецьких сфер — музики, літератури, театру, образотворчого мистецтва — та врахування культурних контекстів, з акцентом на естетичну, духовну й суспільну значущість творчості. У творчості Ш. Рака це проявляється у жанровому розмаїтті його музики, поєднанні композиції, виконавства й викладацької роботи, а також у міжкультурному діалозі, який формує цілісне музичне висловлювання зі світовим звучанням. Такий універсалізм дозволяє митцеві торкатися важливих соціальних, духовних і філософських тем, залишаючись зрозумілим для різних аудиторій і органічно вписуючись у глобальний мистецький простір.

Література

1. Батанов В. С. Універсалізм композиторської особистості в музичному мистецтві XX — початку XXI століть : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Одеса : Одеська національна музична академія ім. А. В. Нежданової, 2016. 16 с.

2. Дутчак В. Специфіка творчого універсалізму бандуристів української діаспори. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Музичне мистецтво*. 2022. № 5(1). С. 56–68. DOI: 10.31866/2616-7581.5.1.2022.258148.

3. Дутчак В., Стрижиборода П. Штепан Рак — Паганіні у гітарному виконавстві. *Музика : український інтернет-журнал*. 15 серпня 2020 р. URL: <http://mus.art.co.ua/shtepan-rak-pahanini-u-hitarnomu-vykonavstvi/> (дата звернення: 01.08.2025).

4. Іванніков Т. Гітарне мистецтво XX століття як феномен творчості : монографія. Кам'янець-Подільський : ПП. Зволейко Д., 2018. 392 с.

5. Коменда О. І. Універсальна творча особистість в українській музичній культурі : дис. ... д-ра мистецтвознавства: 17.00.03. Київ : Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, 2020. 519 с.

6. Коновалова І. Ю. Феномен композитора в європейській музичній культурі XX століття: особистісний та діяльнісний аспекти : дис. ... д-ра мистецтвознавства: 26.00.01. Харків : Харківська державна академія культури, 2019. 630 с.

7. Москвічова Ю. О. Універсальна творча особистість як соціокультурний феномен. *International scientific conference Current trends in art and culture : Conference Proceeding (April 3–4, 2024. Wloclawek, Republic of Poland)*. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. С. 5–8.

8. Офіційний сайт Штепана Рака (мова оригіналу чеська). URL: <http://www.stepanrak.cz/> (дата звернення: 01.08.2025).

9. Стрижиборода П. Матеріали інтерв'ю зі Штефаном Раком : рукопис. Червень 2018 — червень 2022.

10. Стрижиборода П. Гітарна творчість Штепана Рака: жанрово-стильовий та образно-тематичний аспекти. *Вісник КНУКІМ. Мистецтвознавство*. 2020. Вип. 42. С. 141–147. DOI: 10.31866/2410-1176.42.2020.207643.

11. Стрижиборода П. Гітарна творчість Штепана Рака як утілення «образу світу». *Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2023. № 66, т. 3. С. 61–67. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-3-9>.

12. Стрижиборода П. Специфіка освітньо-педагогічних принципів гри на гітарі у практиці Штепана Рака (Чехія). *Fine Art and Culture Studies*. 2022. №6. С. 41–47. DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2022-6-6>.

13. Lukášek Filip. *Štěpán Rak [Štěpán Rak]*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Hudební fakulta, Katedra strunných nástrojů, 2017, 66 s.

14. Urbanová Jaroslava, Rak Štěpán. *Kytara, má láska*. Vyd. Praha: Eminent, 2003. 130 s.

References

1. Batanov, V. S. (2016). Universalism of the composer's personality in the musical art of the 20th — early 21st century. Author's Abstract of the Dissertation. Odesa [in Ukrainian].

2. Dutchak, V. (2022). Specificity of the creative universalism of bandura players in the Ukrainian

diaspora. Bulletin of the Kyiv National University of Culture and Arts. Series: Music Art, 5 (1), 56–68. <https://doi.org/10.31866/2616-7581.5.1.2022.258148> [in Ukrainian].

3. Dutchak, V., & Stryzhyboroda, P. (2020, August 15). Štěpán Rak – the Paganini of guitar performance. Music: Ukrainian Internet Magazine. Retrieved from: <http://mus.art.co.ua/shtepan-rak-pahanini-u-hitarnomu-vykonavstvi/> [in Ukrainian].

4. Ivannikov, T. (2018). Guitar art of the 20th century as a phenomenon of creativity. Zvoleyko D. Publishing [in Ukrainian].

5. Komenda, O. I. (2020). The universal creative personality in Ukrainian musical culture. Doctoral Dissertation in Art Studies. Kyiv [in Ukrainian].

6. Konovalova, I. Yu. (2019). The phenomenon of the composer in European musical culture of the 20th century: Personal and activity aspects. Doctoral Dissertation in Art Studies. Kharkiv [in Ukrainian].

7. Moskvichova, Yu. O. (2024). The universal creative personality as a sociocultural phenomenon. In International Scientific Conference ‘Current Trends in Art and Culture’: Conference Proceedings (April 3–4, 2024, Wloclawek, Republic of Poland), 5–8. Riga, Latvia: Baltija Publishing [in Ukrainian].

8. Official website of Štěpán Rak. (n.d.). Retrieved from: <http://www.stepanrak.cz/> [in Czech].

9. Stryzhyboroda, P. (2018–2022). Interview materials with Štěpán Rak [Unpublished manuscript] [in Ukrainian].

10. Stryzhyboroda, P. (2020). The guitar works of Štěpán Rak: Genre-stylistic and figurative-thematic aspects. Herald of the National Academy of Culture and Arts Management. Series: Art History, (42), 141–147. DOI: <https://doi.org/10.31866/2410-1176.42.2020.207643> [in Ukrainian].

11. Stryzhyboroda, P. (2023). The guitar works of Štěpán Rak as the embodiment of ‘a world image’. Current Issues in the Humanities: Interuniversity Collection of Scientific Papers by Young Scientists of the Ivan Franko State Pedagogical University of Drohobych, 66 (3), 61–67. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-3-9> [in Ukrainian].

12. Stryzhyboroda, P. (2022). Specifics of educational and pedagogical principles of guitar playing in the practice of Štěpán Rak (Czech Republic). Fine Art and Culture Studies, (6), 41–47. DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2022-6-6> [in Ukrainian].

13. Lukášek, F. (2017). Štěpán Rak. Bachelor’s Thesis. Brno [in Czech].

14. Urbanová, J., & Rak, Š. (2003). Kytara, má láska [Guitar, my love]. Eminent [in Czech].

Стаття надійшла до редакції 04.08.2025

Отримано після доопрацювання 05.09.2025

Прийнято до друку 12.09.2025

Опубліковано 30.09.2025